

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

8 באוגוסט 2010

מנהיג חמאס, ח'אלד משעל, הציג בהתבטאויותיו האחרונות את החלופה האידיאולוגית והאסטרטגית לדרכה של הרשות הפלסטינית בסכסוך. הוא השתלח בהנהגת אש"פ, שלל את הלגיטימיות של קיום ישראל ואת המו"מ עימה במתכונות הנוכחית ותבע לדבוק בדרך הג'האד והמאבק המזוין.

الصوت الفلسطيني إلى العالم ... وصوت العالم إلى
الرئيسية من نحن خريطة الموقع اتصل بنا

بها 4 لبنانيين ومقتل ضابط صهيوني خلال اشتباكات بين الجيش اللبناني والحماس

الصفحة الرئيسية - الملفات الخاصة 03 أغسطس 2010

ملف خاص

تحميل النص الكامل للحوار الاستراتيجي مع رئيس المكتب السياسي لحركة المقاومة الإسلامية حماس خالد مشعل مع "السبيل" الأردنية [12:09 - 31/07/2010]

بار وترات
بطين القضية
س والأقصى
ة حماس
داء وأسرى
يا شرعية
ف الصهيوني
فات الخاصة
لات
الأسبوع
ارات صحفية
تجمع الفلسطيني
باد وأعمال
وأبحاث
ت أخرى
م وراء

דיווח באתר חמאס על ראיון "אסטרטגי", שהעניק ח'אלד משעל לביטאון האחים המוסלמים בירדן אלסביל, ב-21 ביולי 2010. תמונתו של מייסד חמאס שיח' אחמד יאסין בולטת ברקע, להערכתנו לשם מתן תוקף אידיאולוגי לדברי משעל (Palestine-info, 3 באוגוסט 2010).

כללי

1. ח'אלד משעל, ראש הלשכה המדינית של חמאס, נשא לאחרונה נאום לוחמני ומתלהם בדמשק, בטקס סיום מחנה קיץ של ארגונו של אחמד ג'בריל. **בנאומו הוא קרא להמשך הג'האד והמאבק המזוין, השתלח בהנהגת אש"פ והרשות הפלסטינית ("בריונים" "התקועים בנתיבי המו"מ") ושלל מכל וכל את המו"מ עם ישראל בטענה, כי הוא חסר לגיטימיות ועלול להוביל להרס ולכניעה לאמריקאים** (עיקרי הנאום ראו נספח א').

2. **קודם לכן (21 ביולי) העניק ח'אלד משעל ראיון פרוגרמטי מקיף (שהוגדר באתר חמאס כ"אסטרטגי") לביטאון האחים המוסלמים בירדן אלסביל**. בראיון התייחס משעל בהרחבה לסוגיית המו"מ עם ישראל. הוא לא פסל לחלוטין את אפשרות המו"מ עימה "בנסיבות מסוימות" אולם התנגד נחרצות לכל משא ומתן (עקיף או ישיר) בעיתוי הנוכחי. שכן, לשיטתו, על הפלסטינים להיכנס למו"מ מתוך עמדת כוח, "פרי הג'האד וההתנגדות", שבאמצעותה ניתן יהיה לכפות על ישראל את התנאים הפלסטינים. המשא ומתן הנוכחי, לשיטתו, נכפה ע"י ארה"ב וישראל אינו משרת את הפלסטינים אלא את ישראל (פרוט ראו נספח ב').

3. בנוסף לכך, בראיון לאלסביל, הביע ח'אלד משעל התנגדות מוחלטת להכרה בישראל, הגם שלא שלל אפשרות של הפסקת אש ארוכת טווח עימה, שלא תהייה כרוכה בהכרה בה (כשבכך מנסה ח'אלד משעל, להערכתנו, לבדל את חמאס מאלקאעדה ומארגוני ג'האד רדיקליים אחרים).

4. הוא הביע את עניינה המובהק של חמאס להיפתח בפני כל מדינות העולם ולשפר את קשרי החוץ שלה אולם בתנאי שהדבר לא יהיה כרוך בהכרה בישראל. לדבריו חמאס **מודעת** **ש**לסירובה להכיר בישראל ולהיענות לתנאי הרביעייה יש מחיר מדיני, אולם היא מוכנה לשאת בו. זאת מתוך הנחה שבסופו של דבר, בטווח הארוך, יצטרכו מדינות המערב ומוקדי הכוח העולמיים לשתף, פעולה עם חמאס, לכשייוכחו כי התפייסות עם המשטרים הערביים נושאת תוצאות קצרות טווח (פרוט ראו נספח ב).

5. סביר, כי ברקע ללשון המתלהמת בה נקט ח'אלד משעל בנאומו בפני מסיימי מחנה הקיץ בדמשק, עומדת גם החלטת ועדת המעקב של הליגה הערבית לאשר לרשות הפלסטינית לפתוח במו"מ ישיר עם ישראל. נאומו של ח'אלד משעל, והראיון לאלסביל, מהווים קריאת תיגר של חמאס על עמדות הרשות הפלסטינית, הליגה הערבית והמדינות הערביות הפרגמטיות, תוך הצבת חלופה אידאולוגית ואסטרטגית של חמאס, המבוססת על דרך הג'האד וה"התנגדות" כמרכיב מרכזי בסכסוך עם ישראל (הגם שהיא אינה שוללת לחלוטין קיום מו"מ עם ישראל, ובלבד שיתבצע בנסיבות המתאימות ומעמדת כוח פלסטינית).

6. התבטאויותיו אלו של ח'אלד משעל נועדו לקהלי יעד פנימיים, החולקים עימו תפיסה אידאולוגית דומה (האחים המוסלמים בירדן) ודרך אסטרטגית המבוססת על

הג'האד (ארגונו של אחמד ג'בריל). הרטוריקה הקיצונית, ולעיתים המתלהמת, בה השתמש ח'אלד משעל מול קהלי יעד אלה, **עומדת בניגוד מוחלט לרטוריקה המרוככת ("מתקפת החיוכים") השגורה בפיו ובפני דוברים אחרים מטעם חמאס בראיונות לתקשורת המערבית**, בראיונות מעין אלו מנסים דוברי חמאס לעמעם או להסתיר את האידיאולוגיה והאסטרטגיה החותרים לחיסולה של מדינת ישראל בדרך הטרור (הג'האד, ה"התנגדות"), מציגים חזות פרגמטית מנסים "לשווק" את רעיון שביתת הנשק ארוכת הטווח (אליו התייחס משעל בראיון לאלסביל), ומציגים את הפלסטינים כ"קורבן" מתמיד של "תוקפנות" ישראל ו"כוחות אזוריים ובינלאומיים"¹.

7. בהתבטאויות של ח'אלד משעל (ושל דוברי חמאס האחרים) ניכר היטב **המתח שבין עמדות היסוד הקיצוניות של חמאס לבין שאיפתה לשפר קשריה עם מדינות המערב**, להשיג הכרה בה ובשלטונה, על חשבון הרשות הפלסטינית, **ולערער את הלגיטימיות של מדינת ישראל בזירה הבינלאומית** (תוך ניצול אירועים מוצלחים בראייתה דוגמת המשט). אולם במאבק שבין האידיאולוגיה האסלאמית רדיקלית לבין הצרכים הפרגמטיים גובר, בסופו של דבר, בשלב זה, היסוד האידיאולוגי. בראיון לאלסביל מבהיר ח'אלד משעל, כי למרות החשיבות שחמאס מייחסת להעמקת קשריה הבינלאומיים **היא מסרבת באופן נחרץ להיענות לתנאי ה"רביעייה"** ובמרכזה הכרה בישראל, **תוך מודעות לכך שסירוב נחרץ זה כרוך בתשלום מחיר מדיני**.

¹ דוגמא מובהקת לרטוריקה מרוככת שכזאת ראו: ["מתקפת החיוכים" של חמאס כלפי המערב: ראיון ח'אלד משעל לקן ליוינגסטון כמקרה מבחן](#) (22 בספטמבר 2009).

נספח א'

עיקרי הנאום שנשא ח'אלד משעל טקס סיום מחנה קיץ של ארגונו של אחמד ג'בריל (אלג'זירה, 2 באוגוסט)

ח'אלד משעל נואם בטקס סיום מחנה הקיץ מטעם ארגונו של אחמד ג'בריל (אלג'זירה, 2 באוגוסט 2010).

1. ב-2 באוגוסט 2010 נשא ח'אלד משעל נאום **לוחמני ומתלהם** בדמשק בטקס סיום מחנה קיץ, שקיים ארגונו של אחמד ג'בריל (החזית העממית-המפקדת הכללית). בנאומו הוא קרא לדבוק בדרך הג'האד וה"התנגדות" (קרי, האלימות והטרור) נגד ישראל והביע סירוב מוחלט למשא ומתן עימה, עקיף או ישיר.

2. להלן עיקרי נאומו של ח'אלד משעל (אלג'זירה, 2 באוגוסט):

א. **חלוקת שבחים למסיימי מחנה הקיץ, המבטאים לדברי ח'אלד משעל את רוח הג'האד, ההקרבה והמאבק.** הוא הדגיש כי "זוהי הדרך, המחנות הללו, הדור הצעיר הזה, הרובה הזה, האימון הזה, האוהלים הללו, מרחבי [אימונים] אלה, המיומנות הזאת שבשימוש בנשק² הלבוש הצבאי הזה בצבע החאקי, זוהי הדרך...".

ב. **שלילת דרך המו"מ עם ישראל:** "דרך זאת", לדבריו, "לא תוביל לפלסטין. היא אולי תוביל לושינגטון, אולי תוביל להרס, אך לבטח לא תוביל לפלסטין...". הוא הוסיף כי "אין לגיטימציה למו"מ הישראלי-פלסטיני, בין הוא עקיף או ישיר, שכן המו"מ הזה נכפה ע"י האמריקאים ונבע מהלחץ הישראלי."

² מיומנות שככל הנראה נרכשה במסגרת מחנה הקיץ.

קריקטורה המבטאת את ההתנגדות למו"מ בין ישראל לרשות הפלסטינית, בין אם הוא ישיר ובין אם הוא עקיף (ביטאון חמאס, פלסטין, 29 יולי 2010).

ג. השתלחות בהנהגת אש"פ על שבחרה בדרך המו"מ: "הו בריונים, אתם תקועים בנתיבי המו"מ, וכאן נוצרת ההחלטה העצמאית תחת חסות הרובה.." לדבריו יש להתמיד בדרך זאת ("תחת חסות הרובה") למרת שכמה ארגונים פלסטינים סטו ממנה אל דרך המו"מ.

ד. מחויבות חמאס לדרך הג'האד: "איננו חוששים שיכנו אותנו טרוריסטים, שכן אם הג'האד שלנו נחשב כטרור, אז שיגידו המלעיזים מה שהם רוצים. אנו נדבוק בג'האד, בהתנגדות וברובים כדרך לשחרור ולשיבה". ח'אלד משעל שב והדגיש את הדבקות ב"אופציית ההתנגדות" ו"אופציית הרובה", משום ש"זוהי דרך העוצמה והכבוד שלנו".

נספח ב'

ראיון שהעניק ח'אלד משעל לביטאון האחים המוסלמים בירדן

1. ב-21 ביולי 2010 פורסם בעיתון אלסביל, ביטאון האחים המוסלמים בירדן, ראיון פרוגרמטי מקיף עם ח'אלד משעל, שהוגדר באתר החמאס כ"אסטרטגי". הראיון התקיים עם הכתבים עאטף אלג'ולאני וחמזה טימור. בראיון התייחס ח'אלד משעל בהרחבה לסכסוך עם ישראל בדגש על סוגיית ההכרה בה וניהול משא ומתן עימה. להלן עיקרי דבריו.

2. בפתח הראיון נשאל ח'אלד משעל **האם חמאס מתנגדת באופן עקרוני למו"מ עם ישראל**. עיקרי תשובתו:

א. **ברמה העקרונית, אין ספק שמשא ומתן עם האויבים איננו פסול מהבחינה החוקית ומהבחינה ההגיונית**, מה גם כאשר ישנם פסקי זמן במאבק בין אויבים, העשויים להצריך מו"מ. הוא הוסיף כי המו"מ כאמצעי בסכסוך אינו פסול והוא עשוי להיות כלי קביל ולגיטימי בנסיבות מסוימות (כשם שהוא עשוי להיות פסול, בנסיבות אחרות). הוא ציין, כי גם בתקופתם של הנביא מוחמד ושל צלאח אדין אלאיובי התקיים מו"מ עם האויבים "אולם במסגרת תפיסה ברורה, פילוסופיה מוגדרת וכללים ברורים...". עיקרה של תפיסה זאת, הנשענת לדבריו על הקוראן, היא **שאין לאמץ את המו"מ כחלופה היחידה ושיש להיכנס אליו עם "קלפי מיקוח טובים"**, "פרי הג'אהד ההתנגדות והכוח" (שאחרת, לשיטתו, מדובר בכניעה).

ב. **בכל הנוגע לסכסוך עם ישראל – "המצב שונה"**. שהרי, מדובר ב"נטע זר, שהגיע לאיזור" וכפה את עצמו על תושביו. לפיכך יש להתמודד עם מציאות מסובכת ומורכבת זאת "בצורה מדויקת ורגישה". גם במציאות שכזאת ח'אלד משעל אינו פוסל מכל וכל את אפשרות המו"מ עם ישראל. אולם, לדבריו יש לנהל עימה מו"מ "בעיתוי המתאים", כאשר יש צורך בכך, כאשר נוצרה "מידה מספקת של איזון ושוויון יחסי", **ובתנאי שהמו"מ יהווה "כלי טקטי"**, "ולא מטרה או מצב קבוע או אופציה אסטרטגית". בתנאים הללו, כאשר המו"מ מנוהל בזהירות, תחת "כללים תקיפים" ובעיתוי הנכון, הוא עשוי להיות מועיל, אחרת הוא "יוביל רק לכניעה לאויב ולתנאיו".

ג. **כפועל יוצא מתפיסת יסוד זאת תוקף ח'אלד משעל בחריפות את מנהלי המו"מ מצד הפלסטינים (קרי, הרשות הפלסטינית) ואת הערבים התומכים בתהליך המדיני (קרי, הליגה הערבית ומדינות ערב הפרגמטיות)**. משעל מונה שורה של פגמים, לשיטתו, באופן ניהול המו"מ במתכונתו הנוכחית. **המרכזי שבהם הינו ניהול המו"מ ללא "קלפי המיקוח" הנחוצים, שבאמצעותם ניתן יהיה לכפות את**

התנאים הפלסטינים על האויב. ח'אלד משעל, בהקשר זה, תוקף את מנהלי המו"מ עם ישראל על הכרזותיהם כי פניהם לשלום ועל ההכרה בישראל (מה גם שהכרה זאת נעשתה תמורת הכרה באש"פ ולא ב"זכויות העם הפלסטיני"). לשיטתו, הנושא ונותן הפלסטיני **חייב להדגיש כי אם המו"מ יגיע למבוי סתום הפלסטינים יהיו מוכנים ללכת "למלחמה, התשה או התנגדות"**. בראיית ח'אלד משעל "המו"מ אינו תחליף ל"התנגדות" ולאסטרטגיית העימות עם הכיבוש [הישראלי]", **המהווים את הבסיס לניהול הסכסוך עם ישראל.**

ד. **בעיתוי הנוכחי, "על רקע מאזני הכוחות הקיימים", המו"מ הינו "אופציה שגויה" בהיותו משרת את ישראל ולא את הצד הפלסטיני.** שכן על רקע חולשת הפלסטינים, ו"חוסר האיזון בכוחות", **משתמשת ישראל במו"מ ככלי לשיפור מעמדה ודימויה בקהילה הבינלאומית וכאמצעי "להרוויח זמן וליצור מציאות חדשה בשטח באמצעות בניית התנחלויות, גירוש תושבים, ייחוד ירושלים והריסת שכונותיה".** לדבריו, ישראל גם מנצלת את המו"מ כמנוף לנרמול יחסיה עם העולם הערבי והאסלאמי. מכל הסיבות הללו לטענת משעל, **"ישראל היא המרוויחה היחידה מהמו"מ במתכונתו הנוכחית"**.

ה. **על רקע חוסר התועלת שבמו"מ, לשיטתו של משעל, הוא קורא להתלכדות סביב "מפעל ההתנגדות" (קרי, דרך האלימות והטרור).** הוא הדגיש כי ה"הימור" על האמריקאים (ועל גורמים נוספים) לא הועיל בזירה הפלסטינית כשם שלא הועיל בזירה העיראקית, האפגאנית והאיראנית (בתקופת השאה). החלופה, לשיטתו, הינה **הסתלקות מהתוכנית להסדר ומהיחזמה הערבית וחזוק ה"התנגדות", שהיא "האופציה האמיתית", שכבר נוסתה בהצלחה.**

3. נושאים נוספים הנוגעים לסכסוך עם ישראל שעלו בראיון עם ח'אלד משעל:

א. **התנגדות מוחלטת להכרה בלגיטימיות של ישראל,** הגם שחמאס אינה מתעלמת מכך "שיש אויב ששמו ישראל". שכן, בראייתה של חמאס המדובר ב"ישות ציונית", **"מפעל ציוני גזעני המסכן את האינטרסים של העמים והאומות" והמהווה "נטע זר" באיזור.** ח'אלד משעל שב והדגיש כי **הסירוב להשלים עם קיומה של "הישות הציונית" ולהכיר בלגיטימיות שלה הינם "עקרון ברור ונחרץ של התנועה" ושל העם הפלסטיני כולו.**

ב. **התנגדות עקרונית של חמאס לתנאי ה"רביעייה" והמדיניות המערביות,** אפילו אם המדובר ב"תנאים מקלים". התנגדות זאת נובעת בראש ובראשונה מסירוב חמאס להכיר בישראל, תוך נכונות לשאת ב"מחיר הסירוב". ח'אלד משעל ציין: "אנו אומרים להם [למשלחות המערביות]: **למרות שאנו נחשבים להיות בקשר עימכם ולהיפתח בפני כל מדינות העולם, אנו לא נפשוט יד ולא נחפש אחר הכרה מערבית בנו כחמאס. זה לא מעניין אותנו"**. חמאס, לשיטתו של משעל, "אינה מחפשת אחר לגיטימיות שתגיע מבחוץ", אלא חותרת "להשיג בכוח את ההכרה בזכויות הפלסטיניות".

ג. בהתייחס לבניית קשריה הבינלאומיים של חמאס ולשאלת מקומם של קשרים אלה בסדר העדיפויות המדיני של חמאס. הוא מודע לצורך "לשווק את העניין הפלסטיני" ולרכוש ידידים ותומכים ל"זכויות הפלסטינים". פרשת "המשט התורכי" חשפה לטענתו את "פניה המכוערות" של ישראל והמחישה כי "ניתן לעורר את המצפון האנושי לטובת הפלסטינים". לדבריו היו הצלחות בתחום קשרי החוץ של חמאס אולם "הדרך עודנה ארוכה". ח'אלד משעל הזכיר בהקשר לכך את הקשר עם רוסיה, עם מדינות באמריקה הלטינית ועם כמה מדינות באסיה ובאפריקה. הוא הוסיף, כי עם כמה מדינות, כמו ארה"ב, מתקיימים יחסים "מתחת לשולחן", באמצעות אנשים שנשאו בעבר משרות בכירות, המקיימים קשר עם חמאס בידיעת בכירים במדינותיהם. חמאס מעוניינת לבנות יחסים אלה "במתינות ובשיקול דעת", ולא מתוך חיפזון, על מנת לקצור הישגים לעניין הפלסטיני.

ד. בתשובה לשאלה מדוע הקהילה הבינלאומית וישראל מתנגדות להפסקת אש ארוכות טווח אותה מציעה חמאס הוא מנה מספר סיבות, ובהן: ראיית הצד הערבי והפלסטיני כצד מובס; העלאת רעיונות "מפתים יותר" ע"י גורמים ערביים ופלסטינים דוגמת הכרה בישראל תמורת פתרון, שיתבסס על גבולות 1967; ציפייה שניתן יהיה להכניע את הערבים באמצעות לחצים נוספים. ח'אלד משעל (ב"איתות" לארה"ב ולמערב?) השתבח, כי עמדות חמאס הינן "קשות יותר" משל גורמים אחרים אולם כאשר חמאס מאמצת עמדה היא עושה מאמץ ליישם אותה בשטח. לטענתו מדינות המערב ומוקדי הכוח העולמיים יצטרכו בסופו של דבר לשתף פעולה עם חמאס, משיווכחו כי התפייסות עם הממשלות הערביות ועם בכירים ערביים נושאת תוצאות קצרות טווח.